

de klooster

kerk in het hart van Den Haag

#4 JUNI 2024

JAARGANG 3

Zomerexpositie
Thuis in de stad

De stad is
mijn klooster

Geloven in
Groen

THUIS IN DE STAD

De Kloosterkerk staat op een centrale plek in de stad staat en vervult voor velen een thuis-functie.

INHOUD

de klooster
nummer 4
jaargang 3
juni
2024

HOOFDARTIKEL

Thuis in de stad is de titel van de jaarlijkse zomerexpositie
pagina 4

OVERDENKING

Jan Tom Schneider over Etty Hillesum
pagina 9

BESCHOUWING

Hijme Stoffels luistert naar een lezing van **priester Richard Carter**
pagina 10

IN BEELD

Thuis zijn, thuishkomen, je thuis voelen...
pagina 12

JEUGD

Leerzaam en indrukwekkend vond Thijmen Noordzij de cryptreis naar Ieper en Poperinge
pagina 14

COLUMN AUKJE VAN ROESSEL

Thuisgevoel
pagina 16

GROENE KERK

Geloven in Groen is een nieuw platform voor kerken en andere geloofsgemeenschappen in Den Haag
pagina 18

ACHTERGROND

Koster **Bas Pijffers** vertelt over zijn team en het werken in de Kloosterkerk
pagina 20

AGENDA VAN DE STAD

Op zoek naar jouw thuisgevoel in de stad Den Haag
pagina 22

AGENDA

met onder andere een interview met **componiste Celia Swart**
pagina 23

LID WORDEN

Voelt u zich verbonden met de identiteit van de Kloosterkerk en wilt u verantwoordelijkheid nemen voor de continuïteit van de gemeente en de activiteiten van de Kloosterkerk, wordt dan lid. Het inschrijfformulier is te vinden op de website van de Kloosterkerk en ook verkrijgbaar op de informatietafel, te vinden op zondag in de wandelruimte. U kunt ook bellen met het kerkelijk bureau. Nieuwe leden krijgen een uitnodiging voor een kennismakingsbijeenkomst. Elke wijk heeft een contactpersoon die contact opneemt met de nieuwe leden in zijn/ haar wijk. De leden ontvangen de maandelijkse nieuwsbrief van de Kloosterkerk per e-mail. De leden leveren naar draagkracht een financiële bijdrage, met als richtlijn een bijdrage die vergelijkbaar is met het lidmaatschap van een (sport)vereniging.

CONTACTGEGEVENS

Kerkelijk bureau en bestuur Kloosterkerk Lange Voorhout 4, 2514 ED Den Haag, tel 070 346 15 76, e-mail: kerk.bureau@kloosterkerk.nl, dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur **Kosterij** Bas Pijffers, André Vlaanderen en John Groot, dinsdag t/m vrijdag van 9.00 tot 14.00 uur, tel 06 448 67 280, e-mail: kosterij@kloosterkerk.nl
Bureaucoördinator Ilja de Weerd, tel 070 346 15 76, e-mail: i.deweerd@kloosterkerk.nl

Predikanten Kloosterkerk

Ds. Rienk Lanooy
tel 070 324 47 79, spreekuur dinsdag t/m vrijdag van 9.00 tot 9.30 uur,
e-mail: lanooy@kloosterkerk.nl
Ds. Jan Tom Schneider
tel 06 206 17 602, spreekuur maandag van 9.00 tot 10.00 uur,
e-mail schneider@kloosterkerk.nl

Website www.kloosterkerk.nl **Twitter** @Ds_Kloosterkerk, volg ons op **Facebook**

COLOFON MAGAZINE

© 2024 **De Klooster** is het magazine van de Kloosterkerk in Den Haag en verschijnt vier maal per jaar. Leden van de Kloosterkerk krijgen het magazine toegestuurd. Bij de vierde uitgave wordt een financiële bijdrage gevraagd. **Redactie** Sanne ten Bokkel Huinink, Liesbeth de Beyl, Han van den Broek, Marjolijn van Delft, Rienk Lanooy, Aukje van Roessel, Gerhard van Roon, Emilie Schreuder, Hijme Stoffels, Kirsty Westra **Contact** e.schreuder@kloosterkerk.nl, 06 487 81 970 **Advertentieverkoop** Emilie Schreuder **Foto cover** Richard Schull **Concept en vormgeving** De Zagerij ontwerp bureau

Canto Ostinato & Shifting presence

Na twee prachtige uitverkochte avonden *Escher & Bach* vorige maand, staat het volgende concert van podium21 gepland op vrijdagavond 21 juni. Deze avond kunt u op de ontspannen klanken van *Canto Ostinato* de midzomernacht ingaan! *Canto Ostinato* is het meesterwerk van Simeon ten Holt, dat tot de meest populaire klassieke werken van de 20e eeuw gerekend wordt. Vorig jaar vond voor het eerst een uitvoering plaats met orgel, panfluit en harp. Vanwege de vele enthousiaste

reacties daarop organiseren we dit jaar opnieuw een uitvoering! Bijzonder aan deze uitvoering is bovendien dat een nieuw werk in première zal gaan van de jonge, veelbelovende componiste Celia Swart: *Shifting presence* voor orgel en panfluit. Het belooft een werk te worden waarin, net als in *Canto Ostinato*, ruimte en tijd een bijzondere plek innemen. Zie pagina 23 voor een interview met de componiste.

Info en kaarten via www.podium21.nl.

Financiële bijdrage voor De Klooster

Voor u ligt de zomeruitgave van De Klooster. Met ons eigen blad laten we als gemeente van de Kloosterkerk zien wie we zijn en wat we doen. Dat u dat waardeert, bleek uit het lezersonderzoek van vorig jaar: 70% van de respondenten gaf inhoud en uiterlijk van De Klooster een 8 of hoger!

De redactie werkt met veel plezier aan dit magazine. De vorige twee jaargangen verzorgden we zes uitgaven per jaar. Uit de evaluatie bleek dat 'iets minder' ook nog steeds voldoende zou zijn. Dat scheelt kosten en tijd van vrijwilligers. De eerdere uitgaven waren mogelijk door een schenking van een gemeentelid. Vanaf dit seizoen moeten wij op eigen benen staan. Dat betekent dat we u om een bijdrage vragen.

Waardeert u het magazine dermate dat u dit wil continueren? Dan vragen we een bijdrage van € 15 per huishouden. Dan kunnen we De Klooster ook het komende jaar weer maken en verspreiden. Overigens is elk bedrag welkom, afhankelijk van uw omstandigheden en mogelijkheden.

U kunt uw bijdrage overmaken naar bankrekening NL90 INGB 0005 736 435 t.n.v. Stichting Kloosterkerk, onder vermelding van De Klooster of scan de QR-code.

Namens de redactie,
Emilie Schreuder

Thuis in de stad en kerk

Toen we met ons gezin naar de VS verhuisden, ik was toen 9 jaar oud, was het voor ons een sprong in het duister. Ik was in de veronderstelling dat het land bevolkt was door indianen en cowboys. Dat had ik immers ergens gelezen. En hoewel ik geen indiaan gezien heb, was het land en haar inwoners op allerlei andere manieren vreemd voor ons. Wat achteraf gezien bijzonder was, was de manier waarop we welkom geheten werden. De kerk speelde daar een grote rol in. Vanaf de eerste keer dat we onze kerk bezochten, kwam men direct naar je toe en vroeg waar je vandaan kwam. Amerikanen hadden een vage voorstelling van Nederland, als ze al wisten waar het lag. Men liep op klompen dacht men, omdat het hele land onder water stond.

Terugkijkend waren er een paar factoren die ervoor zorgden dat we ons snel 'thuis' voelden, al bleven we ook vreemden, aliens. Er was oprechte belangstelling en nieuwsgierigheid, we werden uitgenodigd voor grote gemeenschappelijke picknicks op zondag, men bood hulp aan. Er werd ook verwacht dat je je steentje bijdroeg. Zo maakte mijn moeder een grote salade als bijdrage aan de kerkmaaltijden. Er was niet veel voor nodig eigenlijk om ons een gevoel van 'thuis' te bieden daar in een vreemd land.

Als deze Klooster uitkomt is waarschijnlijk, hopelijk, bekend wie onze nieuwe predikant zal worden. Daarna, als alles goed gaat, breekt een spannende tijd van kennismaking, over en weer, aan. Ik hoop dat we de nieuwe predikant (m/v) snel kunnen laten zien dat het geen cowboys en indianen zijn die hier de gemeente vormen. Maar warme mensen, nieuwsgierig en belangstellend. Samen de maaltijd gebruikend.

Marc Blom
Voorzitter van het Algemeen
Bestuur van de Kloosterkerk

Thuis in de stad

De kunstcommissie is nu ruim een jaar bezig in de nieuwe samenstelling. Vorig jaar januari was de overdracht van de 'oude' kunstcommissie naar de 'nieuwe'. Dit werd voor de nieuwe leden een ware zoektocht, want er was nog niet veel ervaring met het organiseren van tentoonstellingen in de Kloosterkerk. Maar gelukkig is Marjolijn van Delft aangebleven als adviseur op de achtergrond en zij heeft ons gedurende drie tentoonstellingen ingewerkt. Nu staat het vierde project op stapel: de zomertentoonstelling met als titel *Thuis in de stad*.

TEKST WÄTTE ZIJLSTRA | LUCHTFOTO GERHARD VAN ROON | PORTRETTEEN HIJME STOFFELS, PIET GISPEN (ZELFPORTRET)

Maar voordat we vooruitkijken naar deze tentoonstelling is een terugblik op zijn plaats. Want vorig jaar startten we met een tentoonstelling in samenwerking met Pulchri die op het Lange Voorhout de beeldententoonstelling *Voorhout monumentaal – Zoo ik iets ben* organiseerde met werk van gerenommeerde Haagse kunstenaars. Voor de beelden die niet geschikt waren voor buiten, stelde de Kloosterkerk ruimte ter beschikking. De kerk onderging een tijdelijke metamorfose met werken van onder anderen Nargas Mohammadi, Guido Beelen, Maria Roosen, Jan de Weerd, Hieke Luik, Sarah Reinhold, Theo Jansen en Heringa/van Kalsbeek. De tentoonstelling werd geopend door Prinses Beatrix, waarna in de periode juni tot en met augustus meer dan 8.000 mensen de Kloosterkerk hebben bezocht om de beelden en de kerk te bekijken. Dit allemaal dankzij de vrijwilligers van de Kerkwacht. In de adventstijd hingen de werken van Roelie Willekes in de kerk, gevolgd door de *Weidse Horizonnen* van beeldend kunstenaar Annemarie Spijkerman die in de veertigdagentijd tot en met Pasen de muren en achterwand van de Kloosterkerk kleurden.

En nu is het dan weer tijd voor de zomertentoonstelling. Dit jaar niet in samenwerking met Pulchri omdat zij de beeldententoonstelling om het jaar organiseren, maar de kunstcommissie doet het 'op eigen kracht'. Gekozen is voor een tentoonstelling rond het thema

Thuis in de stad met werken van drie Haagse kunstenaars, namelijk stadsfotograaf Piet Gispen, stadsteekenaar Babette Wagenvoort en 3D-kunstenaar Lisette Huizenga. Zij brengen vanuit drie verschillende kunstvormen de stad Den Haag op prachtige wijze in beeld. Het idee om dit thema te kiezen is het feit dat de Kloosterkerk op zo'n centrale plek in de stad staat en voor velen een thuisfunctie vervult. Het is een plek in het mooie Museumkwartier waar bezoekers tot rust kunnen komen, en nu dus kunnen genieten van de perspectieven op deze stad van drie kunstenaars. In deze editie van De Klooster vertellen de kunstenaars over hun kunst die deze zomer getoond wordt in de kerk en hun drijfveren om de stad centraal te stellen in hun werk. Wij hopen dat veel mensen zullen genieten van deze expositie en dat het bijdraagt aan de liefde voor onze stad, maar wellicht ook een nieuwe kennismaking kan zijn.

Op zondag 16 juni na de dienst vindt de opening plaats en kunt u kennismaken met de kunstenaars en hun werk van 12.00 tot 14.00 uur. U bent allen van harte uitgenodigd. De werken zijn te bewonderen tot 15 september van woensdag t/m zondag van 12.00 tot 16.00 uur.

De Kunstcommissie bestaat uit Janine Dotinga, Sander van der Eijk, Monica Jasper, Annette Pronk, Wätte Zijlstra (voorzitter) en Sieds Wildenbeest. Marjolijn van Delft is adviseur.

Piet Gispen

Babette Wagenvoort

Lisette Huizenga

Piet Gispen, fotograaf en ontwerper, publiceerde in 2018 zijn boek *Den Haag zoals het nu is: een fotografische wandeling door veranderend Den Haag*. Hij droeg dit boek op aan zijn vader W.H. Gispen, zoon van de beroemde industrieel ontwerper.

TEKST MARJOLIJN VAN DELFT EN JANINE DOTINGA

Piet Gispen woont ruim 30 jaar in deze stad en weet met zijn camera op vaak heel verrassende wijze de mens te treffen in de stad, waar geleefd en gewerkt wordt. Voor hem zijn mens en architectuur onlosmakelijk met elkaar verbonden. Al op jonge leeftijd tekende en schilderde Piet portretten en het fotograferen van de stad ontstond later spelenderwijs. Korte tijd volgde hij de opleiding tekenen en schilderen aan de Haagse Kunst Academie in Amsterdam gevolgd door een gedeeltelijke opleiding tot uitgever. Negentien jaar werkte hij als commercieel directeur bij de uitgeverij Brill in Leiden, maar op 43-jarige leeftijd werd het tijd voor iets nieuws en begon hij als één van de eersten met digitaal fotograferen. Ook ontwerpt hij drukwerk en op gezette tijden meubels.

De Kloosterkerk, een gebouw met een lange geschiedenis, boeit hem vanwege de prachtige ruimte en daarom is het voor hem belangrijk dat zijn foto's ook iets aan de ruimte zullen toevoegen. Een bevriende kunstkenner beschreef Piet Gispen als 'een fotograaf, die kijkt als een schilder', waarbij variatie en nieuwe ontwikkelingen hoog in het vaandel staan.

Piet Gispen

Passage

Stadstekening Utrechtsebaan, 2023

Babette Wagenvoort woont sinds 2003 in Den Haag, waar zij zich – onder meer door ‘Haagse roots’ aan vaders kant – zeer thuis voelt. Zij is bekend als illustrator en beeldend kunstenaar. Haar opleiding volgde ze aan de AKI/Artez en The Royal College of Art in Londen.

TEKST MARJOLIJN VAN DELFT EN JANINE DOTINGA

De afgelopen jaren gaf zij les aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag, St Joost in Breda en het Center For Book Arts in Minneapolis. Als tekenaar maakt Babette werk in opdracht en initieert zij projecten. Samen met De Klimaatdichters verzorgde zij drie voorstellingen over bedreigde plant- en diersoorten. *Een avond bij de Vrouwenvereniging* is een door Babette geïnitieerd getekend boek over vrouwenverenigingen in het Westland met teksten van Lokien de Bie. Voor een Instagram-project tekende Babette honderden protesterende vrouwen (@drawn_protest).

Den Haag – als onderwerp en inspiratiebron – komt al jaren terug in haar werk. Toch was de verrassing voor haar groot toen zij in 2023 werd geselecteerd om de eerste Haagse stadstekenaar te worden. Dit is een initiatief van de Gemeente Den Haag, galerie Nest en het Haags Gemeente Archief. Door ons

Babette Wagenvoort

werd aan Babette de vraag gesteld wat deze functie inhoudt, want uiteraard is dit niet vrijblijvend. Iedere maand maakt zij twee stadstekeningen, waarvan er één in het Algemeen Dagblad wordt afgedrukt en daarnaast ook getoond in elf Haagse bibliotheken. Alle tekeningen komen in het Haags Gemeente Archief, waar ze voor iedereen zichtbaar zullen zijn. Babette heeft een grote vrijheid om deze functie inhoud te geven, waarbij ze haar verantwoordelijkheid voelt. Zij streeft ernaar om samenkomsten op Haagse plekken in beeld te brengen. Zo koos zij onderwerpen als de City Pier City loop, de acties van Extinction Rebellion op de A-12, de Vrijheidsmaaltijd in de Grote Kerk en de mensenmassa's in de Grote Marktstraat. Dit zijn allemaal momenten, waarop heel veel mensen bijeen zijn. Zij moet soms moed verzamelen om zich ertussen te begeven, maar om daarna te ervaren hoe leuk het kan zijn als mensen samen komen met een gemeenschappelijke doel.

Door haar werkzaamheden als stadstekenaar leert zij de stad op een totaal nieuwe manier kennen en vergroot daarmee ook haar kennis over de stad. Eén van haar doelen is ook om het tekenen te promoten, o.a. door het geven van workshops en samen met mensen aan een project te werken. De kerk – als monument – en als plek om te exposeren spreekt haar aan.

Lisette Huizenga

Lisette Huizenga werd geboren in Den Haag en groeide op in Wassenaar. Van haar 18e tot 32e had ze met haar voormalige partner een uitgeverij van huis-aan-huiskranten in Zuidwest Den Haag. Na 14 jaar daaraan met heel veel energie te hebben gewerkt, besloot zij een andere koers te gaan varen.

TEKST MARJOLIJN VAN DELFT EN JANINE DOTINGA

Een bijzondere beslissing. Na een bezinningsperiode in Florence – de bakermat van de schilderkunst – ging zij naar de Haagse Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten en daarmee werd Den Haag opnieuw haar stad en ook haar inspiratie. Met name van het Haagse Bos en Clingendael is in veel van haar werken te zien op een bijzondere manier. Voor het maken van haar schilderijen maakt ze gebruik van diverse digitale software, waarmee ze ruimtelijke impressies creëert en daarin natuur en architectuur laat samensmelten. “Het gaat mij erom nieuwe perspectieven te laten zien waarbij de innerlijke beleving belangrijk is en daarmee de ervaring om vrij te kunnen denken.”

Lisette maakt ook abstract werk. Piet Mondriaan (1872-1944) is voor haar een belangrijk voorbeeld. Hij was één van de eersten die zijn beleving van onze wereld in beeld bracht via abstracte beelden. Zijn werk gebruikt ze soms als uitgangspunt voor haar werk, waarvan iets getoond zal worden in de Kloosterkerk. Op het visitekaartje van Lisette staat: design-digital art, hetgeen verwijst naar een bijzondere manier van werken, o.a. met de 3D printer. Hiermee tovert zij onder meer prachtige sieraden tevoorschijn.

Op de vraag hoe het voor haar is om in een kerk haar werk te tonen in plaats van in een galerie, vertelt zij dat kerken haar niet vreemd zijn, maar juist heel ‘wezenlijk’. De afgelopen jaren heeft zij intensief gewerkt aan een Bach-project. Hiervoor ontwierp zij bij Bach’s Goldbergvariaties 32 animaties. Dit was een samenwerking met The Hague String Trio, een bijzondere combinatie van beeld en muziek, die op diverse plaatsen en ook in kerken is en wordt gepresenteerd. Op 25 oktober wordt hun productie *Visions of Goldberg* in de Nieuwe Kerk in Den Haag uitgevoerd.

Noordeinde Insight, 2012

Etty Hillesum geeft in haar dagboeken enig inzicht in het dagelijks leven in de straten van een stad in oorlogstijd

Jan Tom Schneider
Predikant van de Kloosterkerk

Kamer in de stad

Dankzij haar dagboeken weten we wat Etty Hillesum dacht, voelde, meemaakte in haar stad Amsterdam, gedurende de eerste jaren van de Tweede Wereldoorlog. Ze schreef schriften vol aan een tafeltje in een kleine kamer driehoekig, met door het venster uitzicht op het Museumplein. In opdracht van haar psychotherapeut moest ze meer vat zien te krijgen op haar denk- en gevoelswereld, door dagelijks te schrijven. Dat deed ze trouw en haast terloops krijgen we, dankzij deze vol gepende schriften, door een vriendin bewaard, ook enig inzicht in het dagelijks leven in de straten van een stad in oorlogstijd.

De broer van Etty wist haar te overreden om te solliciteren bij de Joodsche Raad, als administratief medewerker, om zo haar eigen deportatie op z'n minst uit te stellen. Dat deed ze met tegenzin, ze wilde zich helemaal niet afscheiden van mensen uit haar stad, die op transport werden gesteld naar kamp Westerbork. Etty voelde zich als employee van de afdeling 'Sociale Verzorging Doortrekkenden' voor hen verantwoordelijk. Ze leefde in haar kamer met heimwee naar haar vrienden in Westerbork. Toen er een vooruitgeschoven post werd geopend, namens de Raad, in

Drenthe, stelde zij zich daarvoor dan ook beschikbaar. In de zomer van 1942 kwam ze er voor het eerst, als vrijwilliger. En was Etty daar, dan overviel haar de heimwee naar haar geliefde bureautje in de stad. Maar was ze weer een tijd terug in Amsterdam, dan verlangde ze naar haar brits in het kamp.

Dan komt het moment dat ze zelf, naar haar vaste overtuiging voorgoed, zal moeten vertrekken. Etty laat haar bureau los en schrijft hoe ze nu de kans krijgt - in haar woorden - God met zich mee te dragen, van de beste plek op aarde, haar kamer in de stad, naar het front van het menselijk lijden. Ze lijkt deze stap nota bene met overtuiging te zetten, aldus woorden uit een gebed van haar:

"Toch ben ik er dankbaar voor, dat je (God) me niet aan dit rustige bureau hebt laten zitten, maar me midden in het lijden en de zorgen van deze tijd hebt gesteld. Het zou geen kunst zijn om een idylle met jou te hebben in een beschutte studeerkamer, maar nu gaat het erom, dat ik je onbeschadigd met me meedraag en dat ik je door alles heen trouw blijf, zoals ik je altijd beloofd heb." *

* Etty Hillesum, *Het verzameld werk*, red. Klaas A.D. Smelik

OVERDENKING

De stad is mijn klooster

The City is My Monastery (De stad is mijn klooster). Deze intrigerende titel trok mij eerder dit voorjaar naar de Triumfatorkerk in Den Haag, waar Anglicaans priester Richard Carter een lezing over dit onderwerp gaf. Carter is priester in St Martin-in-the-Fields, de bekende Anglicaanse kerk op Trafalgar Square in hartje Londen. Daar zet hij zich onder meer in voor daklozen en vluchtelingen.

TEKST EN FOTO'S HIJME STOFFELS

Voor zijn komst naar Londen in 2006 was Carter vijftien jaar lid van de Melanesische Broederschap, een Anglicaanse kloosterorde op de Salomons Eilanden in de Stille Zuidzee. De overgang van de stilte en eenvoud van Melanesië naar zo ongeveer het drukste punt van Londen viel hem aanvankelijk rauw op het dak. In het nooit aflatende rumoer vond hij het moeilijk om stilte te vinden en het aangezicht van God te zoeken. Een retraite op het Engelse platteland bracht hem echter tot het inzicht dat *de stad* zijn klooster was. Ontvlucht de stad niet, maar keer erin terug. Zoek de spiritualiteit niet door je te isoleren, maar vind deze in het dagelijks leven, midden in het stedelijk gewoel. Juist daar is er behoefte aan een heilige ruimte, waar drukke, vermoeide en gestreste mensen rust en stilte kunnen vinden. De stad is van God en je vindt Hem in het gelaat van allen die naar Zijn evenbeeld geschapen zijn. St Martin-in-the-Fields is de plek waar Carter sinds 2018 bouwt aan de Nazareth Community, een lekgemeenschap van mensen, die zich verplichten een aantal belangrijke waarden uit de kloostertraditie na te leven.

Richard Carter schreef er een bijzonder boek over met dezelfde titel als de lezing: *The City Is My Monastery. A Contemporary Rule of Life* (Norwich: Canterbury Press 2019). De term 'Nazareth', staat voor het verborgen leven van Jezus in de jaren voorafgaand aan zijn publieke optreden. Nazareth is sinds de oprichting in 2018 gegroeid tot een gemeenschap van meer dan honderd mensen, die hun eigen leven leiden, maar enkele malen per week samen komen om te bidden en te werken. Online meedoen als je te ver weg woont kan ook. Het gaat er niet om nog *meer* te doen, maar *minder*, maar dat dan wel met *meer* aandacht en vreugde. Nieuwe leden leggen in een viering een gelofte af met deze woorden: 'Ik verlang ernaar om het Evangelie te leven in een Geest van eenvoud, ontferming, vergeving en vreugde.' Hun gelofte vernieuwen zij elk jaar.

Carter vraagt ons tijdens zijn lezing om de ogen te sluiten. Dan vertelt hij het verhaal van de discipelen, die met hun boot het meer op gaan. Jezus slaapt in het vooronder. Een storm steekt op en om dit te illustreren – schrik – slaat Carter een aantal keer hard met zijn hand op de kathedr. Waar gaat dit in vredesnaam heen? Maar langzamerhand kom ik toch onder de indruk van zijn verhaal. Het boek van Carter is als zijn lezing. Geen strak opgezet betoog, maar een bonte mengeling van autobiografische notities, gebeden, reflecties, gedichten en meditatie, gegroepeerd rond zeven kernwoorden: stilte, dienst (service), de Schrift, de sacramenten, samen delen (sharing), de sabbat (als een dag van rust en ontspanning) en ten slotte standvastigheid (staying with). Als ik deze zeven S-woorden goed op me laat inwerken, besef ik dat ik zo'n beetje op alle fronten tekortschiet. Geen zeven vinkjes voor mij. Gelukkig vindt Carter dat niet erg. Zijn leefregels, zo zegt hij, zijn ook niet bedoeld om je terneer te drukken of je een schuldgevoel aan te praten, maar juist om je te inspireren en van onnodige last te bevrijden.

Carter noemt 'stilte' als eerste kernwoord en dat is niet toevallig. De stilte is voor hem de bron van al het andere. Hij raadt aan om elke dag een uur van stilte voor jezelf te zoeken, in je eigen huis of bijvoorbeeld buiten in het park. Ga in een meditatieve houding zitten en adem een woord of zin als een gebed in en uit. Afdwalen is niet erg, maar het is goed als je elke keer probeert terug te keren naar dat woord of die zin. In de Nazareth Community doet men dit om 7.00 uur 's ochtends, maar het kan vanzelfsprekend ook op andere tijdstippen. In de Kloosterkerk hebben we dit een tijdje geoefend tijdens het Stilte-uur.

'Dienst' (service) betekent allereerst dat je erkent dat je naaste een mens is zoals jij en dat je in elk mens, hoe vreemd of afstotend ook, Christus kunt herkennen.

Zoek de spiritualiteit niet door je te isoleren, maar vind deze in het dagelijks leven, midden in het stedelijk gewoel

Carter vertelt dat er op een keer een dronken man op blote voeten de kerk binnen kwam en tegen hem begon te schelden en te schreeuwen. Met zachte hand leidde hij de man naar buiten. Een uur later, tijdens de eucharistie, kwam de man tot zijn schrik weer binnen en ging naar voren om de hostie te ontvangen. De man was rustig geworden. In de doorgroefde handen van deze man zag Carter tot zijn eigen verrassing de handen van Christus. 'Dienst' is niet alleen 'geven', maar evenzeer 'ontvangen'.

Carter bepleit een contemplatieve wijze van het lezen van de Schrift, ook wel bekend als *Lectio Divina*. De bijbeltekst die centraal staat wordt gezien als een geschenk. Langzaam lees je de tekst en laat je deze tot je doordringen. Je mediteert erover en leest de tekst opnieuw. En dan nog een keer. Dit kan ook heel goed in groepsverband. Niet over de tekst debatteren, maar goed naar elkaars reflecties luisteren, zodat het Woord zijn werk kan doen. Of zoals Carter zegt: wij leggen het Woord niet uit, het Woord legt ons uit.

Verkondigt Carter nieuwe dingen? Niet bepaald. Het meeste heb ik elders ook wel eerder gehoord. Veel van wat hij schrijft, gebeurt ook al. In de Kloosterkerk en in andere religieuze gemeenschappen in de stad. Dat geeft niet. Zijn oproep om midden in de stad een eenvoudig en contemplatief leven te leiden spreekt mij aan, niet als een full-time stadsmonik, maar gewoon als burger, met mijn dagelijkse werk of andere bezigheden. Mijn klooster is hier en nu, waar ik vandaag ben, de straat waar ik loop, het terras waar ik zit. Domweg gelukkig op de Grote Markt. De stad is mijn klooster. En het kan geen kwaad om af en toe herinnerd te worden aan datgene waar het in het gelovig leven uiteindelijk om draait: God liefhebben en de naaste als jezelf. Simpel, maar moeilijk genoeg.

IN BEELD

• Thuis zijn, thuiskomen, je thuis voelen...

'Men gaat op reis om thuis te komen'.

Met die woorden van Godfried Bomans opende ds. Jessa van der Vaart haar overdenking in het morgengebed. Zo'n 50 pelgrims vertrokken op 10 mei met de reiszegen vanuit de Dorpskerk van Bloemendaal via de Oude Jeroenskerk in Noordwijk en de Hooglandse kerk in Leiden naar de Kloosterkerk.

We zijn op weg gegaan met dat wat bekend en vertrouwd was.

De route was uitgestippeld en beschreven. Lag vast op papier en in beeld. We liepen meestal de beoogde route. Namen soms een verkeerde afslag, Liepen soms een net ander pad. Meestal in de goede

richting. En moesten soms even terug om de juiste route weer te vinden. We vertrokken en kwamen aan op wisselende tijden.

We leerden nieuwe mensen kennen en deden nieuwe inzichten op.

We genoten van het samen zijn én van het alleen zijn, midden in de prachtige natuur. En soms was het ook echt afzien.

We kwamen 'thuis' bij elkaar en in de verschillende kerken.

Wat voelden we ons daar en bij de gastgezinnen thuis, dankzij de goede zorgen van zoveel vrijwilligers! We

voelden de verbondenheid van lief en leef en geloofs-beleving in de verschillende kerken van vele eeuwen.

Hoe kunnen wij nog meer dan nu een 'Thuis' zijn voor de stad?

'Thuis is, waar ons hart ligt en wij samen zijn', zoals één van de deelnemers het treffend verwoordde. En 'Thuis is, waar mijn hart wordt gehoord', zoals een andere deelnemer schreef. 'Waar we in verbinding staan met het universum, de Eeuwige, en ons authentieke zelf'. 'Waar we ons geaccepteerd voelen en ons niet anders voor hoeven te doen, dan we zijn'. Dan zijn we thuis en zó zijn wij een 'Thuis' voor de stad.

Leerzaam en indrukwekkend

Negen jongeren van de crypt bezochten op 6 en 7 april samen Poperinge en Ieper in België, een weekend met als doel herinneren, vieren en verbinden. Thijmen Noordzij (16 jaar), één van de deelnemende jongeren, doet verslag.

TEKST THIJMEN NOORDZIJ | FOTO'S ANNEMIEKE CIUFFO EN ASTRID POOT

De Crypt is een groep jongeren vanaf 15 jaar van de Kloosterkerk die één keer per maand samenkomt om te eten met een thema-gesprek en soms een gast. Ik zit nog maar kort bij de Crypt. Toen er werd verteld dat we een weekend naar België zouden gaan, heb ik me gelijk ingeschreven, zonder dat ik goed wist wat we gingen doen, behalve dat het met de Eerste Wereldoorlog te maken had. Ik wilde de groep beter leren kennen en ik vond het interessant om meer te leren over de Eerste Wereldoorlog. Wat we allemaal gingen doen was dus eigenlijk nog een verrassing voor mij.

Loopgraven

De reis naar Ieper was gezellig en verliep voorspoedig en rond lunchtijd kwamen we aan in Ieper. Eerst was het tijd voor een lunch in het bos en kregen we een rondleiding van een gids. De rondleiding begon met een introductie van de omgeving. We bevonden ons op de plek waar tijdens de Eerste Wereldoorlog de frontlinie was, op zo'n twee kilometer afstand van het dorp Ieper. Ik vond het vreemd om te bedenken dat hier zo'n honderd jaar geleden de verschrikkelijkste gevechten plaats hebben gevonden en het helemaal verwoest was, terwijl je daar nu eigenlijk niks meer van terugziet.

Na de introductie nam de gids ons mee de loopgraven in en toen we ook daadwerkelijk in de loopgraven stonden, liet de gids de verschillen zien tussen de loopgraven van de Duitsers en die van de Britten. Het was duidelijk te zien dat de Britten het stukken beter hadden. Bijna alles in de loopgraven werd in Groot-Brittannië in de fabriek geproduceerd. De wanden van de loopgraven van de Duitsers waren van aarde, terwijl die van de Britten uit metalen golfplaten bestonden. De Duitsers liepen en sliepen gewoon in de modder, terwijl de Britten op een houten verhoging liepen en sliepen waar het water en de modder onderdoor kon lopen. Verder liet de gids het proviand van de Duitsers en Britten uit die tijd zien en vertelde hij over de manieren waarop de soldaten in de loopgraven aangevallen werden. Ik vond het indrukwekkend om te zien hoe verschrikkelijk het leven van de soldaten in de loopgraven toen was: al die manieren waarop ze aangevallen konden worden, hoe minimaal het proviand was en het feit dat ze tien dagen lang hard moesten vechten en nauwelijks tijd hadden om te slapen.

De gids leidde ons daarna door het Kraterbos, dat zijn naam dankt aan al die grote en diepe kraters die na de Eerste Wereldoorlog zijn overgebleven.

CRYPTREIS NAAR IEPER EN POPERINGE

Na de rondleiding gingen we naar het oorlogsmuseum 'Hooge Crater' met levensgrote reconstructies van oorlogstaferelen van de Eerste Wereldoorlog, een uitgebreide collectie wapens, uitrustingen en foto's. Ik vond de reconstructies van oorlogstaferelen er heel realistisch uitzien en ik was verbaasd over hoeveel verschillende wapens ze tijdens die oorlog gebruikten.

Na het museum gingen we naar het hotel. Ik vond het uitzicht bijzonder mooi: je keek zo uit over het plein met de Sint-Maartenskathedraal. 's Avonds gingen we uit eten in Eetcafé Les Halles waar aan iedereen een (vegetarische) hamburger werd geserveerd. Als dessert zijn we een ijsje gaan halen bij een lokale ijssalon.

Herdenking

Toen iedereen zijn dessert op had, gingen we naar de Menenpoort voor de herdenking. De Menenpoort is een poort aan de westkant van Ieper die door de Britten gebouwd is ter nagedachtenis aan de bijna 55.000 overleden Britse soldaten die nooit meer zijn teruggevonden. Elke dag om acht uur wordt daar een herdenking gehouden. Het was erg druk. Bij de herdenking waren drie trompettisten die voor en na het leggen van de kransen speelden.

Na de herdenking zijn we naar de kroeg gegaan waar we verschillende kaartspelletjes hebben gespeeld, met natuurlijk ook een lekker drankje.

Op zondag 7 april was er – net zoals de dag ervoor – geen tijd om uit te slapen, want om half negen werd iedereen aan het ontbijt verwacht, omdat we op tijd wilden vertrekken naar het Talbot House in Poperinge. Het Talbot House is een 'Every Man's Club': een plek waar soldaten tussen de tien dagen durende diensten

aan het front konden praten, drinken en spelletjes spelen met andere soldaten, officieren en commandanten. Ik begreep dat het natuurlijk heel fijn voor hen was om even niet aan de oorlog te hoeven denken en gewoon met iedereen konden praten, kaarten en thee drinken. In het Talbot House golden de rangen van de soldaten niet. Boven in het Talbot House is een kapel waar we een kerkdienst hebben gehouden met als onderwerp oorlog en wat oorlog voor mensen betekent. Er werden vragen gesteld over het thema waar we het met elkaar over konden hebben, maar het waren geen makkelijke vragen waar ik zomaar een antwoord op kon bedenken.

Urban Hunt

Toen de rondleiding klaar was gingen we terug naar Ieper voor een picknick in de zon; het was namelijk fantastisch weer. Om het weekend af te sluiten deden we nog een Urban Hunt. De groep splitste zich in vier teams, drie teams bestonden uit jongeren, het vierde uit de begeleiders. Met de Urban Hunt kon je op een kaart op je telefoon zien waar in het dorp opdrachten uitgevoerd konden worden en hoeveel punten je met die opdracht kon verdienen. De opdracht moest je doen op je telefoon, maar kon je alleen doen door heel goed om je heen te kijken op de aangegeven plek. Tot grote verbazing van het grootste deel van de groep wist het team van begeleiders er met de winst vandoor te gaan. Na de Urban Hunt was het tijd om afscheid te nemen en was het weekend alweer voorbij.

Voor mij was het hoogtepunt de rondleiding met de gids door de loopgraven en het Kraterbos. De gids wist heel erg veel over de omgeving, de monumenten en de Eerste Wereldoorlog: heel leerzaam en indrukwekkend.

De deelnemende jongeren: Wouter Bakhoven, Lize Dik, Nynke Dik, Henk-Tijmen Feijen, Rogier Moree, Thijmen Noordzij, Veerle Noordzij, Charley Schneider, Viggo Robbemont

De begeleiders: Annemieke Ciuffo, Andrie Feijen, Astrid Poot, ds. Jan Tom Schneider

Thuisgevoel

Het was even zoeken, maar uiteindelijk vond ik het gedicht toch terug. Ik schreef het lang geleden. Maar moet er nu aan denken als ik wil schrijven over wat mij een thuisgevoel geeft. Voor mij komt dat gevoel niet alleen als ik thuis kom in mijn huis in Den Haag. Maar vooral als ik me thuis voel in mijn woorden:

Taal

*Ik wil wonen in mijn taal
in elke komma, elke punt.
In elke zin, in elk verhaal,
in elk gebaar aan mij gegund.*

*Ga ik dan ver van huis,
Weet dat ik niet verdwaal.
Ik voel me altijd thuis,
hier in mijn eigen taal.*

Voor mij is die taal het Nederlands. Omdat ik in dit land ben geboren en getogen. Maar ik zou willen dat iedereen kan wonen in de taal waarmee hij of zij is opgegroeid, of dat nu Frans, Pools, Arabisch of Swahili is.

Zelf heb ik ervaren hoe het is om ergens te wonen waar niemand je moedertaal spreekt. Dat was toen ik eind jaren zeventig in Michigan, de Verenigde Staten, ging werken en studeren. We waren in Nederland toen nog niet zo overspoeld met het Engels zoals nu, en aan het school-Engels had ik niet erg veel. Maar al na korte tijd begon ik ginds te denken en te dromen in die voor mij nieuwe taal. Ik merkte echter ook dat ik me in het Amerikaans niet mijn oude zelf voelde. Ik kon niet meer die lichte humor in mijn zinnen 'leggen' zoals ik gewend was. De nieuwe woorden en gebaren maakten me anders. Ik was mijn thuisgevoel in mijn eigen taal kwijt.

Waarmee ik meteen al heb gezegd dat ik niet weet hoe we met elkaar om moeten gaan nu er steeds meer talen op straat te horen zijn. En ik vind juist die gesprekken op straat zo leuk en inspirerend. Moet ik mij aanpassen aan de vele nationaliteiten en talen direct om mij heen? En is daarmee dan het Engels de lingua franca op straat, in de winkels, restaurants en theaters geworden? Dat zou overigens niet helemaal eerlijk zijn als ik mag afgaan op de betekenis van die twee woorden, lingua franca. Want die term blijkt vooral gebruikt te worden als geen van de deelnemers aan het gesprek die lingua franca spreekt. Iedereen zou zich dus eigenlijk even on-thuis moeten voelen in die andere, gemeenschappelijke taal.

Toen ik onlangs in Amsterdam was, raakte ik ontzettend gestresst van al die mensen, die drommen toeristen, zwalkende vrijgezellen-feestgangers en al die talen om me heen. Ik ging naar de hoofdstad om een bevriend jong stel te bezoeken dat pas een piepklein appartementje heeft gekocht vlak bij het station. En daarna naar een expositie van werk van een kennis in een galerie aan de Keizersgracht. Waarmee ik uitleg dat ik noodgedwongen in midden in Amsterdam moest zijn.

COLUMN AUKJE VAN ROESSEL

Dit uitstapje naar de hoofdstad had dan wel weer één voordeel. Als ik na de terugreis met de trein weer aankom op station Den Haag Centraal en daar mijn fiets de fietsenstalling uitrijd, overvalt mij een thuisgevoel van jewelste. Zacht zingend fiets ik naar huis, om me heen kijkend en genietend van wat ik nu ineens als rust ervaar. Kijk eens, dat prachtige Voorhout! En wat zijn de twee bruggen bij het Piet Heinplein mooi geworden!

Daarna heb ik menigeeen in mijn omgeving lastig gevallen met de vraag wat dat doet met het *samen*-leven in een stad, in een wijk, als er steeds meer mensen met een andere taal in je straat je burens zijn, burens die zich – zoals in mijn wijk – vaak niet betrokken voelen omdat ze niet lang blijven. En wat doet het met een stad als er zo veel toeristen door de straten slenteren, in lange rijen voor winkels staan, plots de rijbaan oplopen omdat ze per se die gevel willen fotograferen, bij je naar binnen gluren met hun ogen zowat tegen je raam aan gedrukt. En dan heb ik het nog niet over het dronkemansgedoe als 's nachts de drank al uren rijkelijk heeft gevloeid.

Niet alles in het leven is uit te drukken in termen van geld, groei en economie

In het Haagse centrum zie je ook drommen mensen, rondom de Hofvijver, of op het Noordeinde. Vergeleken bij Amsterdam is het echter nog niks. Maar ik denk dat we niet zouden moeten willen dat onze stad nog veel drukker wordt bezocht. Ik hoor hier en daar al mompelen dat al die toeristen toch goed zijn voor de economie. Maar wie zijn het die daaraan verdienen? En wie lijden eronder? Wat betekent dat op de lange duur? Niet alles in het leven is uit te drukken in termen van geld, groei en economie. En laat het thuisgevoel nou net één van die dingen zijn. En ik weet zeker dat die drommen toeristen dat ook vinden. Als ze weer thuis zijn en het over hun eigen straat, wijk en stad gaat. Daarom wil ik niet alleen kunnen wonen in mijn taal, maar ook in mijn stad, op het Voorhout en het Zwarte pad, in mijn eigen straat, zelfs als u voor mijn deur de hond uitlaat.

Geloven in Groen

Recent heeft de commissie Duurzaamheid van de Kloosterkerk zich aangesloten bij het platform 'Geloven in Groen'. Dit is een platform met vertegenwoordigers van 'groene werkgroepen' van kerken en andere geloofsgemeenschappen in Den Haag die zich inzetten voor Gods mooie en bedreigde schepping dichtbij en wereldwijd. Zij zijn op de toekomst gericht door een duurzame manier van leven en willen elkaar daarbij inspireren en versterken.

TEKST MONICA MEIJERING EN EMILIE SCHREUDER

Het platform fungeert als werkgroep van de Haagse gemeenschap van kerken die zich inzet voor een rechtvaardige wereld. Het platform richt zich daarbij op zorg voor de aarde en die haar bewonen, met duurzaamheid als richtsnoer. Het doel van het platform is informatie uitwisselen en – vooral – wat we doen om bij te dragen aan duurzaamheid in de relaties tussen ons handelen en de aarde.

Er wordt zoveel mogelijk zowel in de individuele geloofsgemeenschap als in de wijk en in de stad Den Haag samengewerkt. Leden van het platform vormen werkverbanden voor platform-brede activiteiten. De in het platform vertegenwoordigde groepen onderhouden ook banden met andere organisaties van kerkelijke origine, zoals A Rocha, Groene Kerken Nederland, Initiatives of Change, STEK Den Haag. Enkele activiteiten die ondernomen zijn: Groene vieringen (in relatie tot Internationale Dag van de Aarde), themabijeenkomsten en inspiratiedagen,

Repaircafé, kledingbeurs, zwerfvuil rapen en participeren in milieugroepen, zoals bijvoorbeeld 'Grootouders voor het klimaat en Klimaatwakers'.

Deelnemers in het platform zijn: Bosbeskapel, Christus Triumfatorkerk, Doopsgezinde Gemeente, Ekklesia Den Haag, Haagse Dominicus, Havenkerk, Kloosterkerk, Leeuwendaalkerk Rijswijk, Lukaskerk, Maranathakerk, Parochie De Vier Evangelisten, Quakers Den Haag, Remonstrantse Gemeente.

Zie voor meer informatie over het groen inspiratiepad <https://oecumenedenhaag.nl/werkgroepen>.

De Duurzaamheidscommissie van de Kloosterkerk bestaat uit: Floris de Bruijn, Arjen van Driel Kluit (secretaris), Monica Meijering (voorzitter), Marijke Osinga, Hans Steenbrink, Geerten van de Wetering, Welmoet de Winter-van der Feltz.

Duurzaam daten

Welmoet de Winter en Floris de Bruijn organiseren de bijeenkomst *Duurzaam daten* op zondag 23 juni na de dienst. Zij behoren tot de steeds grotere groep mensen die bewust om wil gaan met de aarde. Het wordt immers steeds duidelijker dat deze zwaar te lijden heeft van de voetafdruk van ons allemaal. Niets doen is eigenlijk geen optie. Welmoet en Floris zouden graag zien dat op 23 juni gemeenteleden en andere bezoekers van de Kloosterkerk met elkaar hierover in gesprek gaan.

- Wat betekent voor jou zorg voor de Schepping?
- Is er een duurzaamheidsstap, die jij hebt gezet en je wilt delen?
- Welke duurzame verandering binnen de Kloosterkerk zou jij teweeg willen brengen?

“Duurzaamheid ligt voor iedereen anders en we respecteren dat. Er zijn mensen die de verantwoordelijkheid voor de aarde vooral buiten zichzelf leggen. Zij vinden dat de overheid en de industrie aan zet zijn. Die zouden de consument niet moeten faciliteren of zelfs verleiden om ‘foute dingen’ te doen. Andere mensen doen alles wat binnen hun vermogen ligt. Wat is trouwens ‘fout’ of ‘duurzaam’? Het is goed om te delen hoe we tegen deze dingen aankijken, en misschien valt er wat van elkaar te leren: hoe geven andere mensen vorm aan een duurzame manier van leven? Sommige handelingen zijn eenvoudig te doen

en dragen toch behoorlijk bij aan verduurzaming: extra isolatie aanbrengen in huis; of regenwater opvangen en daarmee de planten water geven. Kies iets uit wat bij je past en breid dat geleidelijk uit. Daarover zouden we met elkaar in gesprek willen gaan”.

Daten?

Dat gesprek willen Welmoet en Floris, vanuit de werkgroep Duurzaamheid, binnen de Kloosterkerk organiseren. Zij willen de mensen laten ‘daten’. “Dat is een leuke gespreksvorm, afgekeken van het echte daten voor vrijgezellen. Maar nu is iedereen welkom, hoor! We zitten in een kring en iedereen praat in tweetallen kort over een dilemma of stelling. Als de tijd voorbij is, draait de persoon in de binnenkring door naar de volgende persoon. Je bespreekt een stelling dus steeds met een andere persoon. Uiteraard met respect voor de opvattingen van de ander. En wat een ieder er later mee doet, dat is zijn of haar zaak. Al hopen wij natuurlijk dat er daadwerkelijk iets los komt.”

Het is goed om te delen hoe we tegen deze dingen aankijken, en misschien valt er wat van elkaar te leren

Heel de Kloosterkerk Bakt

Op zaterdag 5 oktober organiseert het Platform Geloven in Groen van de Haagse Gemeenschap van Kerken een groen inspiratiepad langs een aantal mooie en diverse locaties. De start is om 11.00 uur in de Tuin van Geloven bij het stadsklooster aan het Westeinde 101 met een feestelijke opening.

Voor wat betreft de locaties en activiteiten kun je denken aan kerken, moskeeën, een kloostertuin, een plasticvrije winkel, een repairshop, ideeën over verduurzaming van het kerkgebouw en natuuronderhoud in het Westduinpark. Allemaal projecten gericht op vergroening, verduurzaming, recycling en consuminderen. De afsluiting is om 15.00 uur in de stadsoase Spinozahof onder het genot van biologische hapjes en drankjes.

Ook de Kloosterkerk zet zijn deuren open om bezoekers te ontvangen. Wij bieden de bezoekers een kop kruidenthee aan. Deze kruidenthee mag je, onder begeleiding van Sandra Buijning, 4e jaars student

kruidengeneeskunde en IVN-natuurgids, zelf maken. De letters IVN staan voor Instituut voor Natuurbeschermingseducatie.

Zelf kruidenthee maken is eenvoudig en gezond. Uiteraard hoort hier iets lekkers bij. Nu de vraag, wie durft de uitdaging aan een ‘Kloosterkoek’ te bakken met zoveel mogelijk duurzame ingrediënten. Ingrediënten zoals biologische eieren, walnoten en fruit uit de streek. Het betreft een platte koek of cake waar we blokjes uit kunnen snijden. Met veel belangstelling zien wij je aanmelding tegemoet. Graag een berichtje met je recept naar duurzaam@kloosterkerk.nl.

Koster Bas en zijn team

Alweer bijna twee jaar geleden begon Bas Pijffers als koster van de Kloosterkerk. Bas is 49 jaar en woont samen met zijn partner in Rotterdam. Hij werkte eerder als koster in de Jacobikerk en de Janskerk in Utrecht. Gecombineerd met de nieuwe ambities met name met oog op meer externe verhuur van het gebouw, vond het bestuur het verstandig om met het aantreden van Bas de veelheid van taken en verantwoordelijkheden van de koster opnieuw in te delen.

TEKST JAN BRON DIK | FOTO'S GERHARD VAN ROON (PORTRET BAS PIJFFERS) EN HIJME STOFFELS (OVERIGE PORTRETTEEN)

Ook de voorganger van Bas, Dirk van Woerkom, deed de vele kosterstaken niet in z'n eentje, maar was zelf vaak meer dan 60 uur aanwezig in de kerk. Hij werd daarom door sommigen ook wel 'Dirk voor dag en nacht' genoemd.

De koster is, naast anderen op zondag, heel belangrijk. Hij gaat niet over de inhoud, maar heeft wel de regie over het gehele gebeuren. Een gastheer, maar ook een soort verkeersregelaar. Hij moet, zeker in zijn functie als BedrijfsHulpVerlener (BHV), als eerste optreden en improviseren als er iets onverwachts gebeurt of misgaat. Dit betreft zaken als EHBO, brand en ontruiming. Maar het kan ook eenvoudige zaken betreffen, zoals een extra tafel, het sleutelbeheer van de vele kerkruimtes en niet te vergeten het ontsteken en doven van de kaarsen in de kroonluchters bij bijzondere diensten.

Koster van dienst

Vanwege het vertrek van Dirk werd er een oproep gedaan voor 'toegeruste vrijwilligers', die naast Bas ook ingezet konden worden voor de kosterstaken. Per jaar gaat dat om ongeveer 70 kerkdiensten (op zondag, Kerstfeest, oudjaar, Nieuwjaar, stille week, Hemelvaart en ca. tien vespers op zondagmiddag). Zij zijn dan verantwoordelijk voor het hele logistieke proces van de dienst in kwestie, waaronder het openen en afsluiten van de kerk. Sommigen van deze kostervrijwilligers zijn naast de diensten ook graag beschikbaar voor andere interne en externe activiteiten in de kerk. Let wel, er is veel te doen voorafgaand aan

de dienst en ook na afloop: de koster kan het niet alleen klaren. Andere gewaardeerde vrijwilligers die bijdragen aan de zondagse dienst zijn de mensen die de kerkgangers ontvangen en de liturgie uitreiken, de geluidsinstallatie verzorgen, de streaming organiseren, koffiezetten en schenken, afwassen, de informatie-tafel en bibliotheektafel bemensen. Versterking van deze groep vrijwilligers is overigens welkom.

Hoe ziet het huidige kostersteam er uit? Ons gesprek vindt plaats in de ministeriekamer, waar het kosters-team 's ochtends al bijeenkwam om de voortgang te bespreken. Naast Bas is André Vlaanderen op tijdelijke basis als professionele koster werkzaam. Hugo Achthoven, Maarten van Manen, Yna Visser en Anneke Zorn zijn inmiddels alweer een kleine twee jaar werkzaam als 'kostervrijwilliger'. Ter plekke wordt er trouwens allereerst besloten: voortaan spreken we niet meer over 'kostervrijwilliger', maar over 'koster van dienst'.

Maar wat gaat er goed, wat kan beter? Bas is daar glashelder over: "Het gaat goed, wij zijn echt een team, we kunnen op elkaar rekenen. Ik kan 't rustig overdragen, zij nemen hun verantwoordelijkheid serieus en kunnen die ook aan. Gaat er iets mis, dan lossen ze het op." Dat is fijn om te horen. En wat kan er beter? Daar moet Bas even over nadenken, en zegt dan: "De communicatie kan beter. Het bestuur, de commissies en werkgroepen van de gemeente moeten sinds enige tijd zelf hun activiteiten faciliteren ondersteunen. Om ons werk te kunnen doen en de

Voortaan spreken we niet meer over kostervrijwilliger, maar over koster van dienst

vele activiteiten die er in de kerk plaatsvinden goed voor te bereiden, moeten wij tijdig weten wat er staat te gebeuren: wie gaat er vergaderen, hoeveel personen, is er zaalvoorkeur, hoe wil je het hebben, wat moet er worden klaargezet etc. Laat het kerkelijk bureau dat op tijd weten.”

Er heeft binnen de gemeente al wel een cultuuromslag plaatsgevonden. Er was niet zozeer weerstand tegen de vernieuwde wijze van werken met het kosters-team, het was vooral een kwestie van wennen, aan beide kanten. Immers, met Dirk als koster was het altijd goed gegaan. Waarom nu anders? Opruimen? De koffiekopjes in het rek zetten in de keuken? Daar is de koster toch voor? Dat werd bijvoorbeeld allemaal vanzelfsprekend gevonden. Ook dat de koster er altijd is. Bas wordt wel eens aangesproken met ‘we zien je zo weinig op zondag, je bent toch niet ziek?’ En ook: ‘zeker geen volle baan hé? Je hebt er denk ik nog wel een baan naast?’ Tja, glimlacht Bas en zegt: “ik heb hier werk voor twee banen.”

Verhuur

De taken van Bas betreffen niet alleen de ‘kerk als kerk’, maar ook die van de ‘kerk als bedrijf’. Gezien de financiële situatie van de Kloosterkerk is de exploitatie door verhuur nog belangrijker geworden dan deze al was. Behalve voor huwelijk, doop en uitvaart wordt de kerk verhuurd voor concerten, exposities, lezingen, vergaderingen, conferenties,

bedrijfsontvangsten en diners. Ook voor diploma-uitreikingen, boekpresentaties, recepties van diverse ambassades en de jaarlijkse herdenking van de Slag in de Javazee in 1942. Kortom, Bas is meer bezig met verhuur en verzorging dan met kerkelijke activiteiten. De verhuur vereist onder meer agendabeheer, ruimte-inrichting, verzorging van de techniek en muziekvoorziening, en inkoop en organiseren van de catering. Daarbij ook de administratie en het mailverkeer en niet te vergeten: het dagelijks onderhoud van de kerk.

“Toen ik op gesprek kwam voor de baan van koster in de Kloosterkerk”, zegt Bas, “vroeg ik om eerst even in de kerk te mogen kijken. Als dat goed voelt, komt het goed, wist ik. En inderdaad, ik heb het als iets ontroerends ervaren, die bijzondere ruimte, die stilte, die rust. Daarna (lacht) kon ik rustig reageren op het spervuur van vragen. Zoals: Kom je hier alleen werken? Of betekent het meer voor jou? Ja beslist, kan ik nu uit de grond van mijn hart zeggen. Ik heb mij nog nooit eerder zo thuis gevoeld en gewaardeerd als in deze kerk en gemeente. En ik voel me gedragen door mijn collega’s.”

Het besef van een kerkgebouw met zoveel historie, zoveel voetstappen van zoveel mensen in al die eeuwen, leeft sterk bij de kosters. “Daar maak ik nu deel van uit”, verwoordt Bas hun gevoel. “Heel bijzonder is het om, in de stilte van de kerk, als je er helemaal alleen bent, even God te ervaren.”

Te weten dat je door het werk wat je in de kerk doet een bijdrage kan leveren om haar te laten voortbestaan
André Vlaanderen

Met plezier op herhaling
Anneke Zorn

Je leert in korte tijd veel mensen bij naam kennen uit alle geledingen van de kerkgemeenschap
Hugo Achthoven

Doe wat je hand je te doen geeft, maar doe het met je hart
Yna Visser

Het koster-werk is een ontdekkingsreis in gewoontes en ongeschreven regels van de Kloosterkerk
Maarten van Manen

'Thuis in Den Haag': op zoek naar jouw thuisgevoel

Thuis in Den Haag is bedoeld om mensen met elkaar te laten praten over hun thuisgevoel. Het komend jaar trekt het project langs alle stadsdelen in Den Haag met indringende vragen. Waar ben je thuis? Waarom voel je je ergens thuis of juist niet meer? Wat doe je als nieuwkomer of expat als je ergens weer een nieuw thuis opbouwt?

TEKST EMILIE SCHREUDER | KIJKLAB - JEFFREY GROUWSTRA

Het project is geïnspireerd op het werk *Heimat* van de Zwitserse kunstenaar Kathrin Stalder, die er de hele wereld mee overgaat. Zij wilde weten waardoor mensen uit verschillende culturen en in verschillende levenssituaties zich thuis, veilig en geaccepteerd voelen.

Feestelijke opening in het Vadercentrum Adam

Op 13 mei gaf burgemeester Van Zanen tijdens een feestelijke opening het startsein voor het project door enkele laatste rode steken op zijn persoonlijke witte 'thuisgevoel'-lapje te borduren: 'in de zon op Scheveningen'. Hij onderstreepte in zijn toespraak dat gewone mensen een gemeenschap maken en de wijk vormen. Hij voegde daaraan toe dat dat niet altijd gemakkelijk hoeft te zijn. Ook al heb je een huis, dan hoef je je nog niet thuis te voelen. Of je kunt je thuisgevoel verliezen. De wijk kan bijvoorbeeld veranderen. 'Wij hier in Den Haag willen een thuis zijn voor iedereen. Voor de mensen die hier altijd hebben gewoond, voor de nieuwkomers van gisteren en vandaag, voor tijdelijke inwoners en mensen die hier willen blijven'.

Het Huis in de Kloosterkerk

Van 13 juli tot 6 september zal de Kloosterkerk onderdak bieden aan het Huis met zijn borduursels. Wij doen dat graag, want het Huis zou anders in die periode zolang worden opgeslagen. Nu kunnen de gesprekken en het borduren gewoon doorgaan in onze Open Kerk. Elly Oosterink en Betty van Beurden gaan het borduren begeleiden. Wie het leuk vindt om aan te haken - we kunnen nog helpende handen en ogen gebruiken - is van harte welkom! Meld je aan bij één van hen of bij Emilie Schreuder, per mail e.schreuder@kloosterkerk.nl of bel 06 4878 1970.

Thuis in Den Haag is een initiatief van Haags Verhaal en is tot stand gekomen door: Gemeente Den Haag, Rabobank, Fonds 1818, Vadercentrum Adam, Fonds voor Cultuurparticipatie en Staedion.

Betty van Beurden (links) met de kunstenaar bij het (voorbeeld)Huis

Wie wil, kan zijn thuisgevoel borduren en op die manier bijdragen aan het community art-project. Doel is om in één jaar 1500 geborduurde lapjes over het thuisgevoel op te halen. De borduursels - in rood garen op witte lapjes - worden op een huisje bevestigd. Vrijwilligers van het Vadercentrum (een ontmoetingscentrum voor mannen met verschillende culturele achtergronden in het Haagse stadsdeel Laak) bouwden een houten huisje met afmetingen van 2 x 1.30 meter en 1.80 meter hoog en het staat - heel praktisch - op wielen.

Waarom voel je je ergens thuis of juist niet meer?

Kerkdiensten

Het hart van het leven van de Kloosterkerk is de wekelijkse kerkdienst op zondagmorgen. In de diensten wordt de ontmoeting met de Eeuwige gezocht en gevierd. Heel het leven klinkt mee, met al z'n vragen en twijfels, angsten en verlangens. Het wordt in gesprek gebracht met wat ons wordt aangereikt in en door de verhalen uit de bijbel, de sacramenten, de gebeden, muziek en stilte.

De diensten op zondag zijn ook te volgen via de live-stream op YouTube (www.youtube.com/@Kloosterkerk-DenHaag) Ook zijn de diensten te volgen via www.kerkomroep.nl (alleen audio).

Voor de diensten geldt:

- De diensten op zondagmorgen beginnen om 10.00 uur.
- Iedere laatste zondag van de maand (met uitzondering van de maand juli) wordt tijdens de dienst een cantate van J.S. Bach uitgevoerd door de Residentie Bach Ensembles onder leiding van Jos Vermunt. Deze diensten beginnen om 10.30 uur.
- Gedurende de kerkdienst is er in de nevenruimtes crèche (0 t/m 3 jaar) en zijn er kinderdiensten voor kinderen uit de basisschoolleeftijd. Jeugdkapel (12 tot 15 jaar) is er iedere eerste zondag van de maand.
- Eens per maand wordt in de dienst avondmaal gevierd, doorgaans op de tweede zondag.
- Ten minste vier keer per jaar wordt er in een dienst gedoopt.
- Muzikale begeleiding wordt verzorgd door Geerten van de Wetering.
- Eén keer per maand (en altijd op hoogtijdagen) verleent het Kloosterkerk-koor onder leiding van Daniël Rouwkema medewerking aan de dienst.

Raadpleeg de website voor actuele informatie: www.kloosterkerk.nl

Canto Ostinato & Shifting presence, vrijdag 21 juni 20.30 uur

Naast één van Nederlands meest populaire composities *Canto Ostinato* van Simeon ten Holt is deze avond de première van *Shifting presence* van de jonge componiste Celia Swart. "Mijn nieuwe stuk voor panfluit en orgel neemt de luisteraar mee op een 'levensreis' van het lichaam en de ziel. De panfluit verklankt het lichaam en het orgel de ziel. Het orgel zit vol met verschillende klanken, die kunnen groeien en vibreren in de ruimte. De panfluit wordt direct aangestuurd door de adem en is heel veelzijdig. Deze twee, lichaam en ziel, worden met elkaar verbonden door een groeiende melodie. Samen maken ze een levensreis en ontdekken wat er gebeurt met de ziel als het lichaam eindigt. Juist in een spirituele ruimte zoals de oude Kloosterkerk vind ik dit een spannende zoektocht.

Ik was erg benieuwd naar de klanken van het orgel in de Kloosterkerk en Geerten demonstreerde de vele mogelijkheden. Het viel mij op dat wanneer een register niet helemaal uitgetrokken was, je een soort 'tussenin' klank kreeg. Ik experimenteerde met het langzaam uittrekken en terugduwen van een register. Je krijgt dan een soort 'zweffect'. In mijn muziek werk ik vaak met volume-zwellingen. Het orgel, dat ik ken als een uit/aan en statisch instrument, kon ik laten ademen. Dit effect heb ik tijdens het schrijven van het werk gekoppeld aan de ziel, een bol van energie die altijd in beweging is, een soort lichtbol die gloeit door de ruimte.

Wat mij ook opviel was het mixtuur-register. Die klinkt anders dan de rest. Je hoort namelijk allerlei boventonen tegelijkertijd: een soort 'sterretjes vuurwerk', een multidimensionaal geluid dat voelde als een verrijking en uitzetting van de ziel."

Meer informatie en kaarten via www.podium21.nl.

Filmconcert, donderdag 15 augustus, 20.30 uur

Inmiddels een kleine traditie: het jaarlijkse filmconcert in de Kloosterkerk, met een bekende zwijgende film voorzien van improvisaties op het orgel door organist Geerten van de Wetering. Raadpleeg www.podium21.nl voor actuele info.

Open Tafel

De Open Tafel verzorgt elke twee weken op woensdag in de crypt een vegetarische maaltijd en begint om 18.15 uur. U bent welkom vanaf 18:00 uur. De kosten zijn € 3,50.

Raadpleeg de website voor de agenda en actuele informatie: www.kloosterkerk.nl

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

**U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOOR.NL - WWW.ENGELNENSPOOR.NL**

HET CLINGENDAELHUYNS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

De Kloosterkerk een unieke locatie voor uw evenement

Zoekt u een inspirerende locatie voor uw evenement? De Kloosterkerk biedt vele mogelijkheden. Naast de ruim 600 zitplaatsen en meer dan 300 m² vrij in te richten vloeroppervlak, zijn er diverse ruimtes met plaats voor 30 tot 60 personen. Vertel ons uw wensen en wij doen een voorstel dat past. Mail i.deweerd@kloosterkerk.nl.

www.kloosterkerk.nl/huur-de-kerk